

Қиёмати суғро ва аломатҳои қиёмати
кубро, қисми аввал: Қиёмати суғро
القيامة الصغرى و علامات القيامة الكبرى, القسم الأول:

القيامة الصغرى

< Тоҷикӣ - Tajik – الطاجيكية >

Таълиф: Д. Умар Сулаймон Ашқар

تأليف: عمر سليمان الأشقر

Таҳия: Мусъаб Ҳамза

إعداد: مصعب حمزة

Қиёмати суғро ва аломатҳои қиёмати кубро, қисми аввал:
Қиёмати суғро

Пешгуфтор

Дуруд ва раҳмати бепоёни худо бар паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) ва аҳли пок ва асҳоби бузургвори ишон ва пайравони некуи салафи солах, онҳое ки бо дилҳои алоқаманд ба қиёмат зиндаги мекарданд ва барои он хонаи абади дар талошу такопу буданд ва барои расидан ба он хонаи абади ҳама чизро тақдим менамуданд, то охири лаҳзаи ҳаёт бар ин чиз собиту устувор боқи монданд, раҳмату ризвони худо бар онҳо бод.

Мо бо ирода ва хоҳиши бахшанда ва офаринандаи зиндаги ба ин ҷаҳон по гузоштаем, ҳар вақт, ки бахшандаи зиндаги ин амонатро аз мо гирифт, ба сӯи сарои абади раҳсипор хоҳем шуд.

Гуруҳе по ба арсае мениҳанд ва гуруҳе бори сафар бар душ мегузоранд. Монанди мавҷҳои дарё, ҳар мавҷ дунболи мавҷи дигари меоянд, ва мисли ҷори шудани рӯдхона доимо дар ҳаракат ва тағйир ҳастанд.

Обе ки дар ин лаҳза ба ҷараён меафтад, обе нест ки чанд лаҳза пеш дар ҷараён буд, Ё монанди бешаи сарсабзе мебошад, ки бо хушк шудани дарахте яки дигар ба ҷои у сабзу хуррам мегардад. Ё ҳамчун майдоне мемонад, ки бо ҳазорон шамъ фӯрӯзон гашта аст ва нуру рӯшноияш ҳамеша фӯрӯзон аст, бо нигоҳ кардан ва таъамуқ ба сирри рӯшноии доими пай мебарем. Чун ҳар шамъе бо сӯхтан ва об шудан nobуд мешавад, яки дигарро ба ҷои худ месозад, ҳатто бозмондагон аз nobудшудагон бештару мунаввартар ҳастанд.

Вале рӯзе ҳаракати инсони мутаваққиф мешавад. Рӯзе мерасад, ки ҳаёти инсони ба охир мерасад, ҳатто ҳама ҷаҳони ҳасти nobуд хоҳад гашт, ситорагон хомуш мегарданд, амвоҷи дарёҳо мутаваққиф мешаванд, наботот хушк ва оби чашмаҳо ва ҷуйборҳо дигар берун намеоянд.

Аммо ин nobуди ва фано ниҳояти сарнавишти ҷаҳон ва ҷаҳониён нест, балки марҳилае аст, ки бояд онро тай кунанд, рӯзе мерасад, ки дубора

зинда мешавем ва ба арсаи ҳаёт пой мениҳем ва бар кирдору пешфиристодаҳои худ муҳосаба мегардем.

Имон ба зиндагии дубора ва ҳаёти абадӣ барои барпоии зиндагии инсон зарурати асоси аст. Инсон ба гунае офарида шудааст, ки фитраташ хостори худуд (абади боқи мондан) ва бақо аст.

Аз ҳамин роҳгузари буд, ки иблис одамро фиреб дод то аз дарахте ки мамнӯъ буд бичашад. Чунки иблис ба ӯ гуфт: Агар онро бичаши ҳамроҳи ҳамсарат ба ҳаёт ва зиндагии абади даст хоҳед ёфт.

Худованд мефармояд:

﴿فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبُتُّ﴾ [طه: ۱۲۰]

“Сипас шайтон (ба найрангу ҳила нишаст ва) одамро васваса кард (ва ба ӯ) гуфт: Оё туро ба дарахти ҷовидони ва мулки фанонопазир роҳнамои кунам?”.

Сураи Тоҳо, ояти 120

Куфр варзидан ба қиёмат ва зинда шудани баъд аз марг сабаби гумроҳии нуфуси башари ва инҳироф аз масири воқеъии инсон мегардад.

Афроде ки зиндагии дубораро намепазиранд бар зиндагии гузашта ва ҳаёте ки доимо дар ҳоли коҳишу нобуди аст, ашки ҳузну андуҳ мерезанд. Чунин ҳузну андуҳе онҳоро то дами марг ба инзивоӣ хлвату нороҳатии ҳамешаги мекашонанд, ҳарчанд, ки дар либоси шоъир ё нависандае бошанд, боз ҳам ҳузну андуҳи худро дар навиштаҳо ва ашъори худ ба тасвир мекашонанд, то ба худ ва ҳаммасиронашон тасаллие дода бошанд.

Аммо дар ҳақиқат ин чиз тасалли нест, балки дарде аст ки бар дардҳои дигар афзуда мешавад, бемориро бештар ва музминтар мегардонад ва шифо ва илочеро ба бор намеоварад.

Гуруҳи дигар аз мункирини зиндагии дубора ба шикори лаззат ва шаҳватҳо мераванд, мисли инки бо замону зиндаги дар ҷангу тақопу ҳастанд. Аз ин ҳарос доранд, ки зиндаги ба поён бирасад ва ба лаззату саргармиҳои дунё даст пайдо накарда бошанд.

Давраи кутоҳи зиндаги дар ин дунё барои масири зиндагии ҳаёти абади дорои арзиш ва эътибори фаровоне аст. Роҳи расидан ба саъодати ҳамешаги ва даст ёфтани ба зиндагии абади дар ҷаҳони бақо дар гарави таҳақуқи мақом ва арзиши ҳақиқи дар вучуди худ ва дигарон аст. Мақом ва арзише, ки руҳро зулол ва кирдорро побарҷо ва рост мегардонад ва ахлоқро пок месозад, дорои равиши асил ва равшану возеҳ аст, ки дар каломии ҳаётбахши Илоҳи ва сунану сирати паёмбарони Худо нухуфта аст.

Иртиботи амиқ ва танготанге миёни зиндагии дунё ва ҳаёти уқбо вучуд дорад. Чун зиндагии дунё ба масобаи киштукори зироъат аст ва зиндагии вопасин дар ҳукми дарав ва бардошту ҷамъовари маҳсул мебошад. Бинобар ин иртибот лозим аст инсон ба ҳаёти қиёмат ва василаҳои зарури барои он илму огоҳи пайдо кунад ва ба гунае зиндагии дунёро сарусомон бахшад, ки дар ростои таъмини неки ва саъодати охират қадам бардорад.

Аммо чун зиндагии қиёмат сирре аз асрори ғайбу ниҳон аст, ки соҳибони ақли тезбин ва равшанзамирони олам – чи расад ба мардумони бидуни ақл ва дили фаъол – бадон илм пайдо намекунанд ва дар доми маърифати онҳо намеуфтад. Худованди маннони доно бар асоаи раҳмату ҳикматаш уҳдадори баёни ахбор ва аҳволи қиёмат ва сарнавишти инсонҳо дар он рӯз шудааст. Ахбори қиёмат ва зиндагии вопасинро ба гунае ба ахбору аҳволи ин дунё гиреҳ додааст, ки гуё як ҳастанд ва достони ба ҳам пайвастае беш нестанд. То дар оламе ки махлуқоти фаровоне аз инсу чин дар масири гумроҳ кардани бандогон ва инҳирофашон аз роҳи рост қадам бармедоранд ва талош мекунанд, ислоҳ ва таҳзиби нафси инсони таҳаққуқ ёбад ва сурат гирад.

Илмҳое ки Худованд бо онҳо аҳволу ахбори рӯзи ниҳон ва пушидаро баён мефармояд. Забон рамзу ишора дар он мумкин нест, балки бояд дар авҷи тафсилу равшангари бошанд, инсонро ба яқин бирасонанд ва мардумро аз шак, ваҳму гумон бираҳонанд.

Агар хонанда бо нигоҳи амиқ ва тафаккури дақиқ ба ин асар нигоҳ кунад, нусуси саҳеҳи фаровонеро аз китоби Худо ва суннати расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) хоҳад дид, ки тасвири муфассал

ва дақиқа аз ҳама лаҳзот ва рӯйдодҳои қиёмат аз рӯзи фаро расидани марг то сарои абадии бихашт ва ҷаҳаннамро ба намоиш хоҳад гузошт.

Қиёмат ниҳон аст, аммо ниҳони рости дуруст, Рости ва дурустии ниҳони қиёмат ба сиҳат ва сидқи хабари мансуб ба Худо ва расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) вобастаги дорад, Ҳарчи ахбор саҳеҳтар бошанд, тасвири қиёмат содиқтар аст, Бинобарин ман дар ин китоб саъй мекунам танҳо аҳодиси саҳеҳи мансуб ба расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод)-ро нақл намоям. Ҳарчанд равиши мункирини эҳтиҷоҷ ба ҳадиси саҳеҳи оҳдро раҳо кардам ва аз аҳодиси саҳеҳи оҳод ҳам далил зикр мекунам. Ҳамонгуна ки равиши таъвилгарони мунҳарифро ҳам намепазирам ва дунбол намекунам, Чун онҳо аз ақли худ қози ва довариро месозанд ва ба он ба муҳокамаи нусус мепардозанд, мизонҳоро иваз менамоянд, ҳокимро маҳкум ва маҳкумро ҳоким қарор медиҳанд, Ҳам худ гумроҳ мешаванд ва ҳам дигаронро гумроҳ месозанд. Ниҳоят қорашон ба ҷое мерасад, ки бисёре аз аҳодиси иаҳеҳро такзиб менамоянд. Асоси гумроҳии онҳо дар қарор додани миқёсҳои ақлони аст, ки бо нигоҳи дақиқ, фасоду бебунёнии он равшан мешавад. Агар бо басират ба улуми охират нигоҳ кунанд мутаваҷҷиҳ мешаванд, ки дунё қиёмат нест ва мизону миқёсҳои қиёмат бо мизону миқёсҳои дунё муҳолиф ва мутаноқиз ҳастанд.

Чун баҳс аз ин асли муҳими эътиқоди ба дарозо кашида шуд, матолиби онро ба се фасли ҷудогонаи зайл тақсим намудам.

Қисми аввал: Қиёмати суғро ва нишонаҳои қиёмати кубро

Қисми дувум: Қиёмати кубро

Қисми сеум: Биҳишту дузах

Китоби аввал аз ду боб ташкил шудааст. Боби аввал баҳси марг ва аҳволу сакароти марг ва қабру неъмату неқматҳои даруни он ва дар ниҳоят руҳ ва масираш дар олами барзах, баҳс мекунад.

Боби дувум аломот ва нишонаҳои наздик шудани вуҷуи қиёматро ба миён меоварад, Бархе аз онҳо аломатҳои бузург ва бархе дигар

нишонаҳои кучак ҳастанд. Бархе аз аломоти кучаки қиёмат ба вуқуъ пайваستاанд ё дар ояндаи наздик ба вуқуъ хоҳанд пайваст. Аммо аломоти бузурги қиёмат то ҳоло воқеъ нашудаанд. Ин боб танҳо ба баҳси аломоти бузурги қиёмат ихтисос гирифта аст.

Дар поён аз Худованди маннон масъалат дорвм, ки ин китоби муфид бошад ва барои солиқони роҳи ҳақиқат чароғи фурузон воқеъ гардад ва ин талошро аз ҳаргуна ширку риё пок гардонад. Раҳмат ва дуруди фаровон бар паёмбари хотам Муҳаммад ва олу ёрони вафодори он ҳазрат.

Д. Умар Сулаймон Ашқар

Кувайт: Шашуми рамазон, соли 1406 ҳиҷри, 14/05/1986 милодӣ.

Боби аввал: Қиёмати суғро

Фасли аввал

Таъриф ва тавзеҳ

Номҳои ҳамчун: қиёмати суғро, барзах ва марг бар марҳалае, ки инсон баъд аз зиндагии дунё онро пушти сар мегузорад, итлоқ мегардад.

Дар мабоҳиси зер ба тафсил дар бораи ин се мақула суҳан ба миён хоҳад омад.

Мабҳаси аввал: Таърифи қиёмати суғро

Қиёмати суғро (хурд, кучак) ҳамон марг ва вафоти инсонҳо аст. Қиёмати ҳар инсоне бо марг оғоз мешавад ва фаро мерасад.

Дар сеҳеҳи Бухори ва Муслим аз ҳазрати Оиша (р.з) ривоят шуда, ки мефармояд:

(كَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَعْرَابِ جُفَاءً يَأْتُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَسْأَلُونَهُ مَتَى السَّاعَةُ فَكَانَ يَنْظُرُ إِلَى أَصْغَرِهِمْ فَيَقُولُ إِنْ يَعِشَ هَذَا لَا يُدْرِكُهُ الْهَرَمُ حَتَّى تَقُومَ عَلَيْكُمْ سَاعَتُكُمْ) مشكاة المصابيح (48/3)

“Чанд тана аз аъроби бодиянишин назди Расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) омаданд ва пиромуни қиёмат аз вай суол мекарданд. Расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) ба кучактарини онҳо нигоҳе андохт ва фармуд: Агар ин бача бо ҷаҳон видоъ нагуяд, қабл аз расидан ба даврони кухулат (пири), қиёмат барпо хоҳад шуд”.

(Мишкотул-масобех 3/48)

Ибни Касир мефармояд: Ҳадафи паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) мунқариз (аз байн рафтани) шудани замони зиндаги ва дохил шудани онон дар олами охират аст. Чун марги ҳар инсоне қиёмати ӯ маҳсуб мегардад. Бино бар ҳамин тавҷеҳ бархе мегуянд: Фаро расидани қиёмат бо марг сураат мегирад. (Рух, ибни Қайим 103)

Сипас Ибни Касир мегуяд: Ҳарчанд фалосифа ин таъбирро ба қор мебаранд вале ҳадафи фосиду ғалате аз он дунбол мекунад, Чун мехоҳанд бигуянд, ки: Марг қиёмати ниҳои аст ва баъд аз марг қиёмати дигаре вучуд надорад.

Ибни Касир дар давоми калом мегуяд: бархе аз малоҳида ин таъбирро бар забон ҷори месозанд, вале ҳадафи фосидеро аз ин таъбир дунбол мекунад, Чун илму огоҳи бар қиёмати кубро, ки тамоми инсонҳо аз азал то абад дар майдоне барои муҳосаба гирдовари мешаванд, танҳо махсуси худованди доно аст ва фақат ӯ аз ин сирри ғайби бохабар аст.

Ба қиёмати суғро, миъоди аввал ва барзах низ гуфта мешавад.

Ибни Қайим мефармояд: Марг, зинда шудан ва қиёмати аввал аст. Чун худованд барои ҳар инсоне ду баъс ва миъодро муқаррар фармудааст, то бадкорон ва некукорон мувофиқи аъмолашон дар он муҷозот шаванд.

Баъси аввал ҷудоии руҳ аз бадан аст ва ба миъоди аввал мунтаҳи мегардад.¹

Мабҳаси дуввум: Олами барзах

Барзах дар луғати араби ба маънои монет миёни ду чиз аст.

Худованд мефармояд:

﴿وَجَعَلْ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا﴾ [الفرقان: ٥٣]

“Худованд дар миёни он ду ҳоҷиз ва монет эҷод кардааст, ки онҳоро қомилан аз ҳам ҷудо сохтааст”.

Сураи Фурқон, ояти 53

Боз Худованд мефармояд:

﴿وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ﴾ [المؤمنون: ١٠٠]

“Дар пеши рӯи эшон барзах аст, то рӯзе ки барангехта мешаванд”.

¹ - Руҳ, Ибни Қайим 103

Сураи Муъминун, ояти 100

Муҷоҳид (р) мегӯяд: Барзах бар фосилаи миёни марг ва зинда шудан итлоқ мегардад. Касе ба Шаъби (р) гуфт: Фалони мурдааст. Гуфт: Ҷ на дар дунё аст ва на дар охират.²

Ибни Қайим мефармояд: Неъмат ва неқмати қабр ҳамон неъмат ва неқмати дӯзах аст ва барзах миёни дунё ва охират қарор дорад.

﴿وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ [المؤمنون : 100]

“Дар пеши рӯи эшон барзах аст, то рӯзе ки барангехта мешаванд”.

Сураи Муъминун, ояти 100

Барзахиён бар дунё ва охират ишроф доранд.

Мабҳаси севум: Марг**Матлаби аввал: Маъноии марг дар луғат ва истилоҳ.**

Марг ва ҳаёт монанди нур ва зулмат, сарди ва гарми нақиз ва зидди ҳамдигар ҳастанд.

Ба ҳамин хотир дар фарҳангҳои забони арабӣ марг ва ҳаёт бар зид ва нақизи ҳамдигар муаррифи мешаванд. Масалан дар таърифи вожаи ҳаёт мегуянд: Ҳаёт зидди марг аст ва зиндагии ҳар чизе муҳолифи марг аст ва ҷамъи он "Аҳё" мебошад.³

Дар таърифи марг чунин гуфта мешавад: Марг зидди ҳаёт аст.⁴

Ва маъноии аслии калимаи марг "суқун ва оромиш" аст. Мегуянд:

كل ما سكن فقط مات (لسان العرب 3/547)

Яъне : Ҳар чизе ки соқин (ва ором) шуд мурда аст.⁵

² - Тазира, Қуртуби 177

³ - Лисони араб, ибни Манзур 1/ 774

⁴ - Лисони араб 3/547

⁵ - Лисони араб 3/547

Масалан арабҳо замоне ки оташ хомуш шавад ва хокистари он сард гардад, меғӯянд: "ماتت النار موتا"

Сарди тамом шуда ва аз оташ чизе намондааст.

Ё ҳангоми итмоми сарди ва гарми меғӯянд: مات الحر яъне гарми тамом шудааст.

Ё меғӯянд: "Шароб мурд" Яъне чушиши шароб ва ғалаёни он поин омадааст, Пас марг бар чизе итлоқ мешавад, ки руҳ надошта бошад.⁶

Агар дар забони арабасли марг сукун бошад, пас бояд асоси ҳаёт ҳаракату чунбучуш бошад. Ибни Манзур дар "Лисони араб" меғӯяд: Лафзи зинда бар ҳар гапзанандаи нотик итлоқ мегардад, ва дар миёни гиёҳон ҳар буттаи сабзро зинда меноманд.⁷

Ҳаёти инсон бо дамидани руҳи маънавӣ дар ҷасад ва колбади физикӣ дар шиками модар, таҳқиқ меёбад. Ва марги инсони бо ҷудо шудани руҳ аз ҷасад ва қатъи иртибот миёни онҳо сурат мегирад, Ба гунае ки бо ҷудоии руҳ аз ин олам раҳсипори олами дигар мешавад.

Матлаби дувум: марги бузург ва хурд

Хоб монанди марг аст, ба ҳамин сабаб бузургони илму адаб хобро қиёмати суғро (хурд) меноманд. Бинобарин хоб марг ва бархостан аз хоб баъсу нушур (барангехтан ва зинда шудан) мебошад.

Худованд мефармояд:

﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾﴾ [الانعام: ٦٠]

“Худо аст, ки дар шаб шуморо мемиронад ва дар рӯз шуморо бармеангезонад ва Ё медонад, ки дар рӯз (ки замони чунбучушу талошу кушиш аст) чи мекунад”.

Сураи Анъом, ояти 60

⁶ - Лисони араб 3/547

⁷ - Лисони араб 1/773

Дар ҳолати хоб арвоҳи инсонҳо гирифта мешаванд, Агар Худованд ирода кунад руҳи касеро дар хоб бигирад, руҳи ӯро ба ҷисм бар намегардонад, Вале агар иродаи Худованд ба марги касе таллуқ нагирад, руҳро дубора ба ҷисм бар мегардонад ва ҳаёти тозае дар у меамад. Дар ояти дигар Худованд мефармояд:

﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ [الزمر: 42]

“Худованд арвохро ба ҳангоми марги инсонҳо ва дар вақти хоби инсонҳо бармегирад, арвоҳи касонеро ки фармони марги онро содир кардааст нигоҳ медорад ва арвоҳи дигарро (ки ҳануз соҳибонашон ачалашон фаро нарасидааст ба тан) боз мегардонад то саромади муайяне”.

Сураи Зумар, ояти 42

Худованд дар ин оят хабар дода аст, ки ҳар кадом аз руҳи мумсика (руҳе ки бар ҷисм барнагаштааст) ё мурсала (руҳе ки бар ҷисм баъди хоб баргаштааст) марге аз навъи хоб ё марги кучакро чашидаанд, Аммо касе ки марги аслиро мулоқот мекунад, ҳамон вафоте аст, ки Худованд дар ояти зер бадон ишора намудааст.

Худованд дар ин оят ду навъ марг: хоб ва вафотро баён мефармояд ва барои дувуми баргардондан ва имсоки руҳ ва барои аввали марг ва вафотро зикр мекунад.

Равшану возеҳ аст ки Худованд руҳи ҳама мурдаҳоро – онҳое ки дар хоб мемиранд ё дар ҳолати бедори вафот мекунанд – нигоҳ медорад, Вале руҳи касе ки ҳанӯз ачалаш фаро нарасидааст баъд аз бедори ба ҷасад боз мегардад.

Ояти боло шомили ҳарду навъи марг: бедори ва хоб, мешавад, Вале вақто ду вафотро зикр кард, ёдовар мешавад, ки нафс ва руҳро дар яке аз ин ду вафоти мазкур нигоҳ медорад, Яъне руҳи инсони маҳкум ба маргро бори дигар бар намегардонад, Вале руҳи инсони бедоршударо

дубора ба бадан бар мегардонад. Албатта мақсад бе камтарин мушкили аз зоҳири лафзҳо фаҳмида мешавад.⁸

Матлаби сеюм: Марг гурезнопазир аст.

Марг ҳатми ва зарури аст ва ҳеҷ мавҷуди зиндае наметавонад аз он фирор кунад ва наҷот ёбад, Ҳамонгуна ки Худованд дар оятҳои зер мефармояд:

﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَّهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾﴾ [القصص: ٨٨]

“Ҳама чиз ҷуз зоти Ҷ фони ва нобуд мешавад, фармондиҳи аз он Ҷ аст ва бас, ва ҳамагӣ шумо ба суи Ҷ баргардонида мешавед”.

Сураи Қасас, ояти 88

﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾﴾ [الرحمن: ٢٦]

“Ҳама чизҳо ва ҳама касоне ки бар рӯи замин ҳастанд фано мегарданд, ва танҳо зоти парвардигори бо азамат ва арҷманди ту мемонад”.

Сураи Арраҳмон, оятҳои 26, 27

﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْعُرُورِ ﴿١٨٥﴾﴾ [ال عمران: ١٨٥]

“Ҳама кас маргро мечашад ва дар ҳақиқат дар рӯзи қиёмат музди аъмоли шуморо ба камол хоҳанд дод. Ва ҳар касро аз оташ дур созанд ва ба бихишт дароваранд, ба пирӯзӣ расидааст. Ва ин зиндагии дунё ҷуз матоъе фиребанда нест”.

Сураи Оли Имрон, ояти 185

Агар касе аз он наҷот меёфт бояд ҳазрати Муҳаммад (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) зинда мемонд. Вале Худованд дар мавриди эшон мефармояд:

﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾﴾ [الزمر: ٣٠]

⁸ - Маҷмуи фатвоҳои шайхул-ислом ибни Таймия 5/452

“Ту ҳам мемири ва ҳамаи онон мемиранд”.

Сураи Зумар, ояти 30

﴿وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنَّ مِثَّ فَهْمُ الْخَالِدُونَ﴾ [الانبیاء: ۳۴]

“Мо барои ҳеҷ инсоне пеш аз ту зиндагии ҷовидон қарор надодаем (то барои ту ҷовидонаги қарор диҳем, балки ҳар касе мурда ва мемирад ва ту ҳам мемири, Ва он гоҳе ки онон интизории марги туро доранд ва бо марги ту исломро хотима ёфта медонанд) магар агар ту бимири эшон ҷовидон мемонанд?”.

Сураи Анбиё, ояти 34

Марг падидаи ҳақ ва воқеъи барои инсонҳо ва ҷинҳо аст, Дар саҳеҳ бухори аз ҳазрати Абдуллоҳ ибни Аббос (р.з) ривоят шуда, ки Расули Худо (салому дуруди Аллоҳ барӯ бод) фармуд:

(أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْحَيُّ وَالْإِنْسُ يَمُوتُونَ)

“Худовандо ба иззати Ту паноҳ мебарам, Ту ҳасти ва ғайри Ту маъбуде вуҷуд надорад, Ва Туи ки намемири, инсонҳо ва ҷинҳо мемиранд”.

Матлаби чаҳорум: Марг замони муайян дорад.

Марг замони муайян дорад ва касе наметавонад аз замони муайян ва муқарраршудаи парвардигор таҷовуз ва тахаттӣ кунад, Худованд аҷалҳои инсонҳоро муқаддар карда ва дар лавҳи маҳфуз сабт намудааст ва фариштагони гиромии онро дар ҳоле ки дар шиками модар қарор дорад, менависанд. На соъате пас меафтад ва на лаҳзае пеш мегирад, Агар касе дар асари ҳар ҳолате ва ҳодисае аз қабилӣ қатл, ғарқ, афтидани ҳавопаймо, тасодуф, сухтор ва ғайра бимирад, бо ҳамон аҷале хоҳад мурд, ки дар азал муқаррар гаштааст.

Оятҳо ва насҳои зиёде аз Қуръон ин асло ба исбот мерасонад:

﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا مُوَجَّلَاتٍ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ

الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ﴾ [ال عمران: ۱۴۵]

“Ва ҳеч касеро насазад, ки бимирад, магар ба фармони Худо, ва Худованд вақти онро дақиқан дар муддати мушаххас ва маҳдуде сабт ва сабт кардааст”.

Сураи Оли Имрон, ояти 145

﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكَكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ﴾ [النساء: ۷۸]

“Ҳар кучо бошад, марг шуморо дармеёбад, агарчи дар бурҷҳои муҳкам ва устувор ҷоғузин бошад”.

Сураи Нисо, ояти 78

﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ [الاعراف: ۳۴]

“Ҳар гурӯҳе дорои муддат, замони (мушаххас муайян) аст, ва ҳангоме ки вақти (муҳадад шудаи) онон ба сар расид, на лаҳзае аз он таъхир хоҳанд кард ва на лаҳзае (бар он) пеши мегиранд”.

Сураи Аъроф, ояти 34

﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مَلَقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ﴾ [الجمعة: ۸]

“Бигу! Қатъан марге ки аз он мегурезед, саранҷом бо шумо рубарӯӣ мегардад ва шуморо дармеёбад”.

Сураи Ҷумъа, ояти 8

﴿فَنَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ [الواقعة: ۶۰]

“Мо дар миёни шумо маргро муқаддар ва муайян сохтаем ва ҳаргиз бар мо пеши гирифта намешавад”.

Сураи Воқиъа ояти 60.

Дар саҳеҳ муслим аз ҳазрати Абдуллоҳ ибни Масъуд (р.з) ривоят шуда, ки мефармояд: Умми Ҳабиба (р.з) ҳамсари гиромии Паёмбар (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуд: парвардигоро то ман зинда ҳастам, ҳамсарам Расули Худо ва падарам Абусуфён ва бародарам Муъовияро зинда нигоҳ дор, то аз вучуди онон баҳра барам. Расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуд:

قَدْ سَأَلْتُ اللَّهَ لِأَجَالِ مَضْرُوبَةٍ وَأَيَّامٍ مَعْدُودَةٍ وَأَرْزَاقٍ مَفْسُومَةٍ لَنْ يُعَجَّلَ شَيْئًا قَبْلَ حِلِّهِ أَوْ يُؤَخَّرَ شَيْئًا عَنْ حِلِّهِ
وَلَوْ كُنْتُ سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يُعِيدَكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ أَوْ عَذَابٍ فِي الْقَبْرِ كَانَ خَيْرًا وَأَفْضَلَ (مسلم في كتاب القدر، و
أحمد في المسند 1/390, 413, 445)

“Рӯзҳои муайян ва шуморида шуда ва ризқи тақсим гаштаро аз Худованд меҳоҳӣ? Ҳаргиз чизе пеш аз аҷал сурат намегирад ва Худованд ҳеч чизро аз замони таъйиншудааш ба таъхир намеандозад. Агар аз Худованд мехости, ки туро аз азоби қабр ва оташи дӯзах наҷот диҳад, хеле беҳтар буд”.

Ривояти Муслим дар китоби Қадар, Ва Аҳмад дар Муснад 1/390, 413, 445.

Матлаби панҷум: Вақти фарорасии марг барои мо муайян нест.

Бандагон ҳеч хабаре аз фарорасии аҷали худ надоранд, Касе ҷуз Худованди ягона вақти мурданро намедонад, Вақти мурдан аз ҷумлаи калидҳои пинҳон ва ғайбие аст, илми он хоссаи парвардигор аст. Худованд мефармояд:

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ [الانعام: ٥٩]

“Ганҷинаҳои ғайб ва калиди онҳо дар дасти Худо аст, ва касе ҷуз Ӯ аз онҳо огоҳ нест”.

Сураи Анъом ояти 59.

“Огоҳи аз фарорасидани қиёмат хоссаи Худо аст, Ва Ӯ аст ки боронро меборонад ва аз ончики дар раҳмҳои (модарон) аст бохабар аст, ва ҳеч касе намедонад фардо чӣ чиз ба даст хоҳад овард ва касе намедонад, ки дар кадом замин хоҳад мурд. Ҳаройна, Худо донову огоҳ аст!”.

Сураи Луқмон ояти 34.

Имом Бухорӣ дар саҳеҳи худ аз ҳазрати Абдуллоҳ ибни Умар (р.з) чунин ривоят мекунад, ки Расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуд: “Ғайри Худованд касе дигар ғайбҳои панҷгонаро намедонад”.

Имом Аҳмад ва Тирмизӣ ва ғайри онҳо аз гуруҳи зиёде аз саҳоба ривоят кардаанд, ки Расули Худо (салому дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) фармуд:

(إِذَا أَرَادَ قَبْضَ رُوحِ عَبْدٍ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ فِيهَا أَوْ قَالَ بِهَا حَاجَةً)

“Ҳаргоҳ Худованд хоҳад, ки руҳи бандаро дар сарзамини дигаре қабз кунад, ба далиле уро ниёзманди он сарзамин мегардонад, то барои таъмини ниёзаш ба онҷо биравад ва марг ба суроғаш ояд”.

